

Bomen in Schagen

onze visie & ambities

CONCEPT

Bomen zijn belangrijk

Bomen zijn belangrijk voor de leefomgeving van mens en dier. Bomen zijn om meerdere redenen waardevol (zie kopje "Bomen zijn waarde(n)vol"). Door acties zorgen wij dat er meer aandacht voor bomen is, dat men de waarde van bomen begrijpt en dat men bomen leert waarderen. We voeren speciale boomprojecten uit om een impuls te realiseren op het gebied van bomen in gemeente Schagen, zowel in kwantiteit als kwaliteit. Bij ruimtelijke ontwikkelingen zorgen wij dat er veel aandacht voor bomen is.

Bomen verdienen respect

We accepteren de natuurlijke eigenschappen van een boom. Een klacht of het ervaren van overlast is geen directe reden om een boom te kappen.

Duurzame aanplant van bomen

We werken aan een duurzaam bomenbestand. Onder duurzaam wordt verstaan dat het bomenbestand toekomstbestendig is en volgende generaties er tevens van kunnen genieten. Dit gebeurt door toekomst gericht ontwerp: de juiste boomsoort op de juiste plek, met de juiste groeiplaatsomstandigheden, waardoor bomen goed tot volwassen bomen uit kunnen groeien.

Kapbeleid

We beschermen de monumentale en waardevolle bomen en houtopstanden. Dat doen we met een Bomenverordening en bijbehorende Groene Kaart.

Omgaan met bomen

We werken aan een gevarieerd, gezond, klimaatbestendig en veilig bomenbestand. Aanplanten van verschillende boomsoorten zorgt voor biodiversiteit en maakt het bomenbestand minder kwetsbaar voor ziekten, plagen en het veranderende klimaat. Goed beheer en onderhoud is hierbij noodzakelijk. Om te voldoen aan de wettelijke zorgplicht voeren we regelmatig inspecties uit om de veiligheid van bomen te controleren.

Bomen in Schagen

"Bomen zijn beeldbepalend voor onze gemeente. Daarom is het belangrijk dat we hier duidelijke en heldere afspraken over maken.

Waar we bomen kunnen planten, welke bomen beschermd zijn en waar ze eventueel weg mogen. Kortom; hoe wij omgaan met bomen."

Wethouder Sigge van der Veeke

Dit Bomenbeleidsplan inclusief Groene Kaart is tot stand gekomen samen met inwoners, college en raadsleden. Op...heeft de gemeenteraad het plan vastgesteld.

Bomen zijn waarde(n)vol

Bomen leveren op meerdere manieren een bijdrage aan een aantrekkelijke omgeving. Bomen:

- bevorderen het welzijn van mensen door hun luchtzuiverende, geluïdswerende en windkerende werking;
- verbeteren het microklimaat in de (bebouwde) omgeving door schaduwwerking, beschutting tegen neerslag en het geven van verkoeling door verdamping;
- beschermen de bodem tegen wegspoelen of wegwaaien en zorgen voor voeding in de bodem;
- zijn nog belangrijker door de verandering van het klimaat. Ze houden water vast in de ondergrond bij zware regenbuien waardoor in periodes zonder regenval minder snel extreme droogte plaatsvindt;
- bezitten een grote natuurwaarde. Vogels en andere boomafhankelijke dieren kunnen erin schuilen en nestelen of vinden er voedsel;
- leveren voedsel voor mensen, zoals fruit, zaden en noten;
- zorgen voor een groene omgeving waarvan uit onderzoek blijkt dat mensen doordat gelukkiger zijn, minder stress hebben en ervoor zorgt dat er minder criminaliteit plaatsvindt;
- maken de omgeving aantrekkelijk voor recreatie en toerisme;
- verfraaien de bebouwde omgeving en zorgen voor stijging van de omgevingswaarde en de vastgoedwaarde;
- camoufleren minder fraaie objecten zoals industrieterreinen;
- geven structuur en herkenbaarheid aan straten en wijken;
- benadrukken cultureel-historische waarden en zijn een herdenking aan belangrijke gebeurtenissen;
- vertegenwoordigen een financiële waarde. De nuttige eigenschappen van bomen zijn om te zetten naar euro's, maar ook het aanplanten en jarenlang behouden van bomen zorgt ervoor dat de bomen zelf een financiële bepaalde waarde bezitten.

Bomen in gemeente Schagen Onze visie & ambities

Waarom dit beleidsplan?

Het bomenbeleidsplan geeft richting aan hoe we met bomen binnen gemeente Schagen omgaan en wat we belangrijk vinden. Met dit plan zorgen we dat de kwaliteit van ons bomenbestand hoog blijft. Ook voorkomen we toekomstige knelpunten en overlast door bomen. In het bomenbeleidsplan staan onze visie en ambities die als basis dienen voor het boombeheerplan. Duidelijk beleid voor bomen zorgt ervoor dat er gericht en goed beheer uitgevoerd kan worden. We houden het bomenonderhoud hiermee onder controle, voorkomen hoge kosten en zorgen dat waardevolle bomen niet zomaar verdwijnen.

Definitie Houtopstand

CONCEPT

Een houtopstand is: één of meer bomen met een stamdoorsnede van minimaal 15 cm. Dit wordt gemeten op 130 cm hoogte, vanaf de grond. In geval van meerdere stammen geldt de doorsnede van de dikste stam.

Bomen zijn belangrijk

Bomen zijn belangrijk en onmisbaar in de openbare ruimte. Naarmate ze groter en ouder worden krijgen ze steeds meer betekenis voor de omgeving.

- We proberen zoveel als mogelijk nieuwe bomen aan te planten. Hierdoor zorgen wij voor een groene toekomst en bevorderen we de positieve effecten van bomen. Onze ambitie is om over 20 jaar meer volwassen en gezonde bomen te hebben.
- Het planten van nieuwe bomen werkt mee aan het behalen van de wereldwijde klimaatdoelen zoals de vermindering van CO2.
- Bomenrijen die in het verleden (gedeeltelijk) verdwenen zijn door ziekte of storm worden hersteld. Er wordt geïnvesteerd in het verbeteren van groeiplaatsen, het onderhoud en het beschermen van bomen om bestaande bomenrijen duurzaam in stand te houden.
- Met het aanplanten van bepaalde boomsoorten en bomen in specifieke structuren of patronen willen we de identiteit van de dorpskernen versterken. In de dorpskernen wordt met het aanplanten van bomen voornamelijk ingezet op het verfraaien en verbeteren van de leefomgeving;
- Buiten de dorpskernen is de ontwikkeling van houtopstanden gericht op de landschappelijke inpassing, de verkeers-, toeristische en ook ecologische geleidingsroutes. Hierbij blijft er aandacht voor de functies van het buitengebied die openheid wensen zoals vormen van agrarisch gebruik en de weidevogelgebieden.
- Er wordt ingezet op projecten waarin onze inwoners kunnen participeren (bijv. 'Schagen groeit door'). Met speciale projecten als boomplantdagen besteden wij aandacht aan voedsel-, klimaat en herdenkingsbomen, waardoor onze inwoner bomen leren waarderen.
- Het behoud van gezonde bomen is ons uitgangspunt. Om te zorgen dat men tijdens bouwprojecten nauwkeurig omgaat met bomen, eisen wij dat de bomen al in beeld zijn bij het maken van de plannen. Door middel van een BoomEffectAnalyse (BEA) moet de huidige kwaliteit van de bomen en de gevolgen van de ruimtelijke ontwikkeling op de bomen duidelijk worden gemaakt. Tijdens het maken van de plannen worden zoveel als mogelijk bestaande bomen gespaard en opgenomen in het nieuwe ontwerp.
- Bij verwijdering van bomen moet compensatie plaats vinden.
- De bomennorm (minimaal 1,5 boom aanplanten per nieuw te bouwen woning) zorgt ervoor dat er voldoende bomen worden aangeplant bij nieuwbouw.
- Bij werkzaamheden dichtbij bomen worden voorwaarden gesteld aan de uitvoering zodat er geen schade aan de aanwezige bomen ontstaat.
- Als (onder- en of bovengrondse) schade ontstaat wordt deze verhaald op de veroorzaker.

Bomen verdienen respect

Wij willen dat onze inwoners gelukkig zijn. Hierbij hoort ook een prettige leefomgeving. Bomen maken een belangrijk onderdeel hiervan uit. We proberen overlast door bomen zoveel mogelijk te voorkomen door bomen op een goede manier te planten. Bomen groeien en bloeien echter niet altijd zoals iedereen dat wenst. Wij vinden dat bomen belangrijk zijn voor iedereen, ze dienen een algemeen belang. Daarom kunnen wij niet aan elk individueel verzoek om ingrijpen op of verwijdering van bomen voldoen. Iedere melding vanwege overlast bekijken we afzonderlijk. Enige mate van hinder of overlast door bomen moet men soms accepteren. Alleen als de overlast heel erg is en niet in verhouding staat met de waarde van de boom, neemt de gemeente maatregelen.

Wanneer nemen wij geen maatregelen aan de bomen?

- Bij het vallen van blaadjes. Dit geldt ook bij het vallen van naaldjes en bloesemblaadjes.
- Bij normale vruchtval. Dit geldt ook bij het vallen van zaden en pluizen. Wanneer vruchtval gevaarlijke situaties oplevert wordt wel ingegrepen;
- Bij normale en tijdelijke overlast van insecten in bomen. Of bij de indirecte overlast die deze insecten veroorzaken (zoals honing- en roetdauw). Indien er gevaar voor de volksgezondheid is of onveilige situaties ontstaan voeren wij biologische bestrijding uit;
- Bij de aanwezigheid van vogelnesten of rustplaatsen van vogels (met de daarbij horende overlast van geluid, vogelpoep of agressiviteit door broedende vogels). Vogels zijn namelijk beschermd via de Wet Natuurbescherming;
- Bij de aanwezigheid van vleermuizen (met de daarbij horende overlast van uitwerpselen), zij zijn ook beschermd;
- Bij hinder door tegenhouden zonlicht en door schaduw in delen van tuinen, balkons, erven en op bouwwerken zonder woonfunctie. Schaduw door bomen is meestal een beperkt deel van de dag en op jaarbasis ook een beperkte periode. Indien de beperking van daglicht in het hoofdvertrek van bouwwerken met woonfunctie een heel etmaal duurt en dit niet door beheermaatregelen weg te nemen is worden wordt kap van de boom wel overwogen;
- Bij normale algen- of groene aanslag op bestrating, muren, daken, enzovoort;
- Bij wortelopdruk. De gemeente is wettelijk alleen verantwoordelijk voor het in stand houden van veilige openbare wegen en de daarbij behorende trottoirs en in eerste instantie niet voor wortelopdruk bij derden. Bij wortelopdruk bij openbare verharding zal de situatie veilig gesteld worden;
- Bij het ingroeien van wortels in tuinen, funderingen of kabels en leidingen van huizen. Volgens uitspraken van de rechtbank heeft een perceeleigenaar zelf de verantwoordelijkheid om wortels van gemeentebomen niet zijn perceel in te laten groeien. Onder voorwaarde dat de boom niet onherstelbaar beschadigd of onveilig wordt;
- Bij belemmering van uitzicht door bomen. Er worden alleen maatregelen getroffen als er ernstige, onveilige situaties ontstaan;
- Bij een allergie door een bepaald soort bomen. Deze overlast is te tijdelijk en seizoensgebonden. Bovendien is het niet aan te tonen door welke bomen het precies wordt veroorzaakt, de overlast gevende zaden kunnen door de wind vaak van ver komen;
- Bij angst voor omwaaien of afvallende takken. Door het uitvoeren van boomveiligheidsinspecties wordt nagegaan of dit terecht is;
- Bij schaduwhinder op zonnepanelen of zonnecollectoren. Zowel bomen als zonnepanelen zijn belangrijk in een duurzame samenleving. De initiatiefnemer moet bij het aanbrengen van zonnepanelen rekening houden met de al aanwezige bomen. Bij aanplant van nieuwe bomen op nieuwe standplaatsen wordt er rekening gehouden met bestaande zonnepanelen.

Samenvattend wordt er bij deze vormen van overlast geen actie uitgevoerd omdat:

- Ze vaak subjectief zijn en gebaseerd op individuele meningen of belangen en het niet te verantwoorden is dat schaarse algemene middelen worden besteed aan individuele belangen indien deze niet zwaarder wegen dan het algemeen belang;
- De maatregelen niet noodzakelijk zijn, maar wel een precedentwerking geven voor de afhandeling van andere overlastklachten;
- Dit aspecten zijn die onderdeel uitmaken van de natuurlijke cyclus van bomen en daarmee niet te voorkomen zijn. Bovendien is deze overlast vaak tijdelijk en seizoensgebonden;
- Er juridisch gezien geen verplichting ligt om maatregelen uit te voeren.

Duurzame aanplant van bomen

Een nieuwe boom wordt aangeplant om uit te kunnen groeien tot een volwassen exemplaar. Bij het aanplanten van nieuwe bomen gaan we uit van de regel 'de juiste boom op de juiste plek'. Alleen dan kan een boom zich ontwikkelen zodat deze aan het beeld gaat voldoen waarvoor hij geplant is. De ruimte waarin de boom kan groeien is bepalend. Deze ruimte geldt zowel voor onder als boven de grond.

- De inrichting van de groeiplaats van de boom moet voldoen aan de richtlijnen die zijn vastgesteld door het Norminstituut Bomen, opgenomen in het Handboek Bomen. Gemeente Schagen heeft zich met dit handboek verbonden. In het Handboek Bomen wordt alles wat er komt kijken bij bomen in de openbare ruimte, van de tekening, de inrichting, het beheer en onderhoud tot en met het roeien van de boom, nauwkeurig uitgelegd. Voor aannemers die werken in de openbare ruimte wordt ook geëist dat zij zich aan deze richtlijnen houden.
- Bij de aanplant van een bepaalde soort boom houden wij rekening met de specifieke eigenschappen van die soort. Groeiwijze, grootte, vruchtdracht, gevoeligheid voor zeewind en zout is bepalend voor de keuze op een locatie.
 - De uiteindelijke hoogte van de boom en de breedte van de kroon bepaald de benodigde afstand tot bovengrondse objecten zoals gebouwen of lichtmasten;
 - Er worden geen vruchtdragende boomsoorten geplant bij parkeerplaatsen of andere verharding waar ze door vruchtval schade of onveilige situaties kunnen veroorzaken. In boschages en parken worden daarentegen wel vruchtdragende bomen geplant. Hiermee morgen we voor meer voedsel voor vogels en insecten.

Omgaan met bomen

Omdat bomen zo belangrijk zijn, is naast een geschikte inrichting ook het juiste beheer en onderhoud van belang.

- Bomen in stedelijk gebied hebben helaas niet de ruimte die ze in een natuurlijke situatie zouden hebben. Daarom voeren we noodzakelijke beheer en onderhoudsmaatregelen uit. We zorgen voor begeleidende snoei als de boom nog jong is, om zo de vorm van de toekomstige kroon te bepalen. Als de boom volwassen is voeren we onderhoudssnoei uit door het verwijderen van dood hout, ongewenste of risicotakken. Zo zorgen we bij bomen langs wegen bijvoorbeeld dat er een takvrije doorgang is. Met de uitvoering van het onderhoud aan de bomen wordt rekening gehouden met de wet Natuurbescherming.

Kapbeleid

Belangrijke waardevolle en monumentale bomen en houtopstanden staan op de Groene Kaart. Deze bomen hebben een beschermde status en mogen in principe niet gekapt worden. Alleen bij uitzondering mag een beschermde boom gekapt worden. Hiervoor is een omgevingsvergunning (kapvergunning) nodig.

De digitale Groene Kaart van de gemeente Schagen is te vinden via [\[link\]](#) Alle regels met betrekking tot (het kappen van) bomen staan in de Bomenverordening Gemeente Schagen. Bij kap zonder ontheffing of vergunning is sprake van een strafbaar feit. Hier zal een strafrechtelijke of bestuursrechtelijke procedure op volgen.

Op de Groene Kaart staan vier categorieën houtopstanden.

1. Monumentale solitaire bomen.

Dit zijn de meest bijzondere bomen van gemeente Schagen. Deze bomen hebben het hoogste beschermingsniveau. Voor hen geldt een kapverbod. Alleen aan de hand van een goed onderbouwde verklaring waarom de boom niet duurzaam in stand te houden is, voor een zwaarwegend maatschappelijk belang of als de openbare veiligheid in het geding is, kan een vergunning gegeven worden om de boom weg te halen. Hierbij moeten de alternatieven nauwkeurig zijn onderzocht.

Het zijn bomen die
a. landelijk staan aangemerkt als monumentaal; of
b. een leeftijd van 80 jaar of ouder en een of meerdere bijzondere waarden hebben zoals:

Natuurwaarde: de boom biedt onderdak aan, of is een belangrijke voedselbron voor beschermde dieren of planten;

Landschappelijke waarde: De boom accentueert een karakteristiek landschappelijk element, een herkenningspunt in het landschap. Of vormt een onderdeel van een geheel intact zijnde boomgroep of uniforme laanbeplanting die een karakteristieke structuur in het landschap zichtbaar maakt;

Waarde voor stads- en dorpschoon: De boom vormt een onderdeel van een geheel intact zijnde boomgroep of uniforme laanbeplanting die een karakteristieke structuur in stad of dorp zichtbaar maakt. En/of de boom vormt een geheel met het omliggende huis of huizen;

Beeldbepalende waarde: de boom kenmerkt de plek door zijn omvang en uiterlijk. En is sterk bepalend voor de sfeer op deze plek. Het wegvallen van de boom veroorzaakt een aantasting van de beeldkwaliteit. De boom is duidelijk zichtbaar vanaf de openbare weg;

Cultuurhistorische waarde: de boom draagt bij aan de lokale, historische identiteit. De boom heeft een duidelijk verband met de geschiedenis van een plaats of belangrijk persoon. En/of de boom vormt een onderdeel van een cultuurhistorisch waardevol object (zoals bijvoorbeeld stolpboerderij);

De waarde voor de leefbaarheid van de houtopstand: De boom vormt een eenheid met de omliggende bomen. De resterende boom of bomen zullen schade ondervinden bij verwijdering van de boom.

2. Waardevolle solitaire bomen

Dit zijn bomen met een bijzondere waarde, zoals hierboven bij monumentaal benoemd. Alleen zijn deze bomen jonger dan 80 jaar.

- In de kustplaatsen wordt de soortkeuze bepaald door de mate waarin de boomsoort bestand is tegen wind en zout.
- Uit oogpunt van duurzaamheid en kwaliteit geven we de voorkeur aan bomen geteeld door kwekerijen die gecertificeerd zijn met een kwaliteitskeurmerk.
- Om snel een groen straatbeeld te krijgen en het aantal volwassen bomen te vergroten, planten wij in principe bomen met een minimale stamomtrek van 16 tot 18 centimeter aan;
- Bomen bij parkeervakken planten of beschermen wij zo dat er geen schade aan gereden kan worden.
- Bij bomen in verharding gebruiken wij ruime boomspiegels waardoor de boomwortels voldoende zuurstof en vocht krijgen. Een boomspiegel is het stuk grond rondom de stam van een boom. De boomspiegels in verharding worden beplant met heesters of vaste planten. Het ziet er niet alleen mooier uit, maar het bladafval zorgt ook voor voedingsstoffen in de grond.
- Kabels en leidingen worden bij voorkeur niet geplaatst ter hoogte van bomen en andersom.
- Wij houden bij aanplant rekening met de invloeden van het veranderende klimaat, zoals droogte, tijdelijke hogere (grond)waterstand door piekbuien en hardere windstoten.
- Wij planten geen bomen op locaties waardoor een te smal trottoir (< 0,9 meter) overblijft in verband met bereikbaarheid voor bijvoorbeeld rolstoelgebruikers of mensen met kinderwagens of rollators.
- We proberen zoveel als mogelijk bomen te planten in het najaar. Dit is de meest geschikte plantperiode.

- Naast het reguliere beheer en onderhoud voeren we periodieke veiligheidscontroles uit. Hiermee voldoen we aan onze zorgplicht en signaleren we op tijd of een boom nog veilig en gezond is of dat wij maatregelen moeten nemen.
- Ook controleren wij bomen op ziektes en plagen. Ziektes en plagen kunnen ervoor zorgen dat we maatregelen moeten nemen. Afhankelijk van de soort ziekte of plaag nemen wij passende maatregelen, zoals bestrijding van de ziekte of plaag of het verwijderen van de boom. Hierbij is de locatie van de boom, maar vooral het bijbehorend risico (zoals het gevaar voor de volksgezondheid, de veiligheid voor de omgeving en het voortbestaan van de boom) bepalend. Bomen die het niet goed doen worden vervangen door bomen met een toekomst. Wij planten meer diverse soorten bomen aan om de invloed van ziektes en plagen in bomenrijen te verminderen.

Onder deze bomen vallen bijvoorbeeld ook de herdenking- of herinneringsbomen, markeringsbomen en bomen met een bijzondere snoei vorm, een zeldzame soort in de gemeente Schagen of bijzondere groeivorm. Veel van deze bomen kunnen uitgroeien tot monumentale bomen. Een groot deel van de waardevolle solitaire bomen hebben een stamdoorsnede van meer dan 60 cm gemeten op 130 cm boven maaiveld.

Voor deze bomen geldt een kapverbod. Alleen aan de hand van een goed onderbouwde verklaring waarom de boom niet duurzaam in stand te houden is, voor een algemeen belang of als de veiligheid in het geding is, kan een vergunning gegeven worden om de boom weg te halen.

3. Waardevolle boomstructuren.

Dit zijn lijnen of vlakken die bestaan uit meerdere bomen. Houtopstanden bestaande uit meerdere bomen hebben of een van de bovengenoemde waarden, maar vaak ook een extra waarde zoals: afschermdende, recreatieve, natuur en/of ecologische waarde. Ook de begraafplaatsen, parken en grote groenvakken in de openbare ruimte, zoals bosplantsoen of begeleidende wegbeplanting vallen hieronder.

Het doel is om deze structuren te beschermen, dus niet elke individuele boom in deze structuren. Wanneer het beheer er om vraagt, moet er bijvoorbeeld in de beplanting gedund kunnen worden.

4. Overige gemeentebomen

Dit zijn alle gemeentebomen die dikker dan 15 centimeter (gemeten op 130 cm hoog) zijn. Door deze bomen ook op de Groene kaart op te nemen kunnen gemeentebomen niet zomaar gekapt worden zonder vergunning. Doordat ze kapvergunningplichtig zijn is het voor inwoners altijd duidelijk als er een kapvergunning aangevraagd is voor een boom in hun directe omgeving en een boom dus in de toekomst gekapt gaat worden. Dit doen we tevens om onze inwoners de mogelijkheid tot formele inspraak te kunnen blijven geven als de gemeente voornemens is om bomen te kappen.

Alle bomen die niet op de Groene Kaart staan zijn vanuit de gemeente vergunningsvrij.

Bomen kunnen ook worden beschermd door de Wet natuurbescherming. De Wet natuurbescherming is van toepassing bij de kap van bomen, bij een bos dat groter is dan 1000 m² of dat bestaat uit rijbeplanting van meer dan 20 bomen, buiten de bebouwde kom. De uitvoering daarvan ligt bij de Provincie /RUD NHN. Meer informatie hierover is te vinden op https://www.rudnhn.nl/Wet_natuurbescherming/Houtopstanden

Bijdrageregeling waardevolle bomen

De gemeente ondersteunt particulieren bij het behoud van hun waardevolle of monumentale bomen. De solitaire waardevolle en monumentale bomen die zijn opgenomen op de Groene Kaart worden door de gemeente meegenomen in de cyclus van boomveiligheidscontroles. Voor de monumentale bomen worden particulieren extra gesteund in de vorm van onderhoud. Voor de monumentale bomen die zijn opgenomen in het 'Landelijk Register monumentale bomen' van de Bomenstichting bestaat de mogelijkheid om gesubsidieerd onderhoud uit te voeren vanuit het door hen opgerichte bomenfonds.

Laan 19, 1741 EA Schagen
Postbus 8,1740 AA Schagen
Tel.: (0224) 210 400
Fax: (0224) 210 455
E-mail: info@schagen.nl
Internet: www.schagen.nl